

Syntax CJJ006

Pavel Caha, Lukáš Žoha

- (1) Povinnosti
- na každou hodinu vypracovat zadané úkoly
  - účast (povolena 1 absence bez udání důvodu + více absencí s omluvenkou od lékaře)
  - 12.12. a 13.12. plánujeme předtermín zkoušky (bez záruky)

1 Úvod k úkolům

V tomto týdnu se budeme zabývat dvojnácností. Vaším úkolem je přečíst z učebnice *Thinking syntactically* první část první kapitoly (po stranu 19). V učebnici používá Liliane Haegeman závorky jako způsob značení, jak jsou dvojnáčné řetězce interpretovány. Např.: *black cab drivers* je dvojnáčná fráze, kterou lze interpretovat buď jako (2-a) nebo (2-b).

- (2) a. [₂ [₁ black cab] drivers]
b. [₂ black [₁ cab drivers]]

Já po Vás budu chtít, abyste taková schemata zachycovali nikoli závorkami, ale jiným — ekvivalentním — způsobem, a sice takto:

- (3) a. b.

(2) a (3) jsou ekvivalentní způsoby reprezentace jazykové struktury. To, co v příkladu (2) patří spolu do jedné závorky, se v příkladu (3) nachází tzv. pod jednou střešou (pod jedním uzlem/bodem). Např. v závorce 1 jsou vždy obsažena dvě slova [viz (2)], a ta stejná slova jsou rovněž obsažena i v uzlu 1 [viz (3)]. Slova se nacházejí na koncích čar, tzv. hran. V závorce 2 je vždy obsažena závorka 1 a ještě jedno slovo navíc; stejně tak v uzlu 2 je obsažen uzel 1 a dané slovo navíc.

2 Úkol 1: Předložkové fráze

Předložkové fráze mohou být dvojnáčné. Najděte dvojnácnost v následující větě a nakreslete strukturu pro každý z významů. V grafu můžete ignorovat podmět *Marek*. Předložkovou frází (*s Evou*) považujte za jedno nerozdělitelné slovo (*s-Evou*).

- (4) Marek *řešil vztah s Evou*

Následující dvojice vět vám může napovědět, čeho se dvojnácnost týká. Nakreslete strukturu pro věty (5) podle pragmaticky preferovaného významu. Kreslete strukturu pouze pro ty části vět, které jsou kurzívou.

- (5) Z internetu
- Chtěla jsem se zeptat, jestli jste někdo *řešil vztah s tchýní* - špatný vztah, pomocí psychologa.
  - Už se nadechuju, abych se ho na to zeptala, ale pak si uvědomím, že bych *řešila vztah s jedenáctiletým klukem!* A to přece nejde.

3 Úkol 2: Vztažné věty

Vztažné (relativní) věty jsou věty, které modifikují (blíže určují) substantiva:

- (6) pes, který štěká, ...

Vztažné věty mnohdy vedou ke dvojznačnosti. Najděte dvojznačnost v následujícím příkladu a nakreslete strukturu pro každý z významů. Vztažnou větu považujte za nerozdělitelné slovo.

- (7) kamarádka herečky, která stála na balkóně

Následující dvojice vět vám může napovědět, čeho se dvojznačnost týká. Nakreslete strukturu pro věty (8) podle pragmaticky preferovaného významu. Strukturu kreslete pouze pro ty části, které jsou kurzivou. Vztažnou větu považujte za jedno slovo (terminální uzel)

- (8) Z internetu
a. Při výběru je třeba si dát pozor na *kódy předmětů, které indikují ročník*, tzn. i obtížnost.
b. Je důležité znát *kódy předmětů, které můžete studovat v tomto semestru* a zaujaly vás.

4 Úkol 3: Předložkové fráze (zas a znova)

- (9) vyhnání podvodníků z Brna

Jmenná fráze (9) je dvojznačná v závislosti na tom, co je modifikováno frází z *Brna*. Nakreslete frázové stromové diagramy pro tyto dva různé významy. Považujete frázi *z-Brna* za slovo.

Následující dvojice příkladů v (10) vám může napovědět, čeho se dvojznačnost týká. Nakreslete strukturu pro každý příklad v (10) podle preferovaného významu.

- (10) Z internetu
a. Vedení ČSSD bude jednat o *odvolání Babiše z vlády*
b. ... k papeži Bonifáci IX., u nějž se zřejmě pokoušeli docílit *odvolání Jana z Moravy z úřadu*.

5 Úkol 4: struktura slova

- (11) americký fotbalista

Otázka. Řetězec (11) je dvojznačný. V jednom významu modifikuje adjektivum *americký* substantivum *fotbal*, ve druhém významu substantivum *fotbalista*. Nakreslete frázovou strukturu pro každý z významů. Předpokládejte, že *-ista* je samostatné slovo (v každém z významů).

Podobně nakreslete dvě struktury pro řetězec:

- (12) elektronický obchodník

K odhalení dvojznačnosti vám pomohou tyto kontexty:

- (13) a. Dobrý *elektronický obchodník* je proto člověk, který ovládá svou logistiku: skladování, manipulace, dopravní prostředky a dodávky.
b. V tomto případě jsme zvolil stejný postup a najali jsme obchodníka na akvizice. Jenže to nebyl jen tak obyčejný obchodník. Tento obchodník má za úkol jenom najít zákazníky a vygenerovat poptávky. Taky je potřeba říci, že: pracuje 365 dní v roce, nemá žádnou dovolenou, nemocný je jen občas a vyléčíme ho v rádech minut, nikdy se neunaví, neodejde na mateřskou, neutěče ke konkurenci atd. Náš *elektronický obchodník* pracuje bezvadně.

6 Úkol 5: Matematika

- (14) a. $5 \times 2 - 1$
b. $10 - 6 \times 3$

Tyto příklady jsou (v zásadě) dvojznačné ($\times$ označuje násobení). Pokud nevíme, že násobení má přednost před odčítáním, existují dva způsoby, jak je počítat. Pokuste se tuto dvojznačnost zachytit závorkami a stromovým diagramem.